

Voorzitter,

Het is al weer bijna zes jaar geleden, dat ik tijdens mijn eerste debat de motie inbracht: “Genoeg, geen vee erbij in Brabant”. De motie kwam voort uit onze oprechte zorg dat de veestapel in Brabant te groot is, dat we daardoor gezondheidsrisico's lopen, dat het milieu en de natuur zwaar onder druk staan en dat het leefklimaat in diverse gebieden door intensieve veehouderij onder de maat is. Die zorg over de gezondheid van de Brabanders gaat maar niet weg. Ook niet vandaag als we de nieuwe maatregelen aannemen en stappen vooruit zetten.

Onderzoeken naar de risico's voor de volksgezondheid zijn er inmiddels, maar niet iedereen vindt ze voldoende overtuigend om beleid op af te stemmen, of heeft simpelweg niet de wens dat te doen. Allerlei technieken heeft de sector ingezet om het risico te verlagen. De sector werkt hard aan verduurzaming d.m.v. technieken.

Maar al deze moderne milieutechnieken, vaak stevig gesubsidieerd, en alle opgelegde regels van de overheid ten spijt, hebben niet doen voorkomen dat in bepaalde gebieden van Noord-Brabant de overlast niet of niet genoeg is afgenomen.

De Partij van de Arbeid wil een omgeving waar sprake is van gezonde lucht, water en bodem. Gezond voor de mensen, dieren en planten van vandaag en in de toekomst. Gezond voor onze kinderen! In zo'n omgeving is plaats voor álle Brabanders, ook boeren.

Maar zo'n omgeving hebben we nog lang niet overal in Brabant. En dat betekent vandaag dat we de vraag moeten beantwoorden of de voorgestelde maatregelen ons een stap dichterbij brengen naar minder overlast van intensieve veehouderij in de nu sterk overbelaste gebieden.

Het is duidelijk een politiek compromis geworden. De politieke werkelijkheid is dat er in Nederland een steeds grotere groep is maar nog geen politieke meerderheid, die de veestapel om redenen van gezondheid, leefomgeving en dierenwelzijn drastisch zou willen doen laten krimpen. Deze groep en ook de PvdA Brabant geloven niet meer in een sector in Nederland die zo grootschalig produceert voor de wereldmarkt.

Een sector die bij nieuwe regels steeds weer dreigt dat bedrijven verdwijnen maar die de dierrechten blijft doorschuiven naar grote bedrijven waardoor de balans nooit bereikbaar is en weer nieuwe regels worden opgesteld. Als we niet oprecht samen durven te kiezen voor een kleinere veestapel in ons kleine landje, dan blijven overheid namens de bezorgde samenleving en sector elkaar op deze manier achtervolgen.

680 duizend runderen, 28 miljoen kippen, 5,9 miljoen varkens en 2,5 miljoen mensen in Brabant kan niet samen zonder keuzes te maken. Hoeveel eenvoudiger zou het zijn en eerlijker en socialer als we een geleidelijk proces van afbouw samen hadden ingezet: overheid en sector. Maar dat hadden we dan jaren geleden al moeten inzetten. We moeten nu hard ingrijpen, omdat het de jaren voor ons is blijven liggen en het voor onze kinderen en kleinkinderen nu echt nodig is dat we stoppen met deze groei.

De PvdA wil het boerenleven behouden als een belangrijk onderdeel van ons mooie land, maar met een omvang die meer in balans is met omgeving en natuur. Op de rotonde zoals GS die verbeeldt, vinden wij dan ook nog onvoldoende gelijkwaardigheid in alle afslagen. De afslag naar de grootschalige wereldproductie is in onze visie te gemakkelijk te nemen. En daarin hebben we de economische werkelijkheid te erkennen. Het aantal dieren is en blijft totnogtoe toenemen. In de echte praktijk zijn de bedrijven, ondanks alle overheidsmaatregelen om dat te voorkomen, alleen maar groter geworden en wordt het iets kleinere gezinsbedrijf al

jarenlang gemengeld tussen enerzijds wereldmarkt en anderzijds de kleinschalige verdienmodellen waar economisch gezien geen duizenden bedrijven van kunnen leven. We zullen GS houden aan de toezeggingen uit de themavergaderingen van de afgelopen weken en toezien op inzet en geld op alle afslagen. Stimuleren van andere verdienmodellen zoals biologische landbouw of insectenkwekerijen hoort daarbij.

We zijn blij dat GS teruggekomen is van haar plan om de capaciteit op mestverwerking los te laten. We zien mestverwerking als een negatief gevolg van de grote veestapel, een noodzakelijk kwaad. Om die reden kunnen we ons vinden om de mestcapaciteit begrensd te houden tot maximaal de overschotproductie in Brabant. Het bijgevoegde besluit geeft borging dat de mestcapaciteit zal doen afnemen als ook het dierenaantal afneemt.

De beide voorstellen gezamenlijk waar we vandaag over besluiten leiden volgens diverse onderzoeken tot:

- een kantelpunt in de geschiedenis van de veehouderij in Brabant. De sector zal in dierenaantallen niet meer kunnen groeien. De overlast zal verminderen en boeren die een andere keuze dan schaalvergroting maken of moeten maken zullen we steunen in hun nieuwe aanpak of bij het stoppen van hun bedrijf.
- Er is en blijft weliswaar meer ruimte voor grootschalige aanpak, maar dan wel in stallen technisch milieuvriendelijker dan nu en verder weg van kwetsbare natuur en het wonen.
- De sector wordt financieel verantwoordelijk gemaakt voor het opruimen van de oude stallen binnen de sector zelf in de vorm van staldereen.
- De verordening natuurbescherming dwingt af, dat in overlastgebieden in Brabant de oude stallen worden verbeterd dan wel opgeruimd met belangrijke positieve resultaten op de afname van ammoniak uitstoot en daaraan gekoppeld de afname van geuroverlast en hoeveelheid fijnstof. Dat laatste is van groot belang voor het welzijn en de gezondheid.

Tegenover deze gunstige effecten op de leefomgeving staan ook consequenties. We sluiten onze oren en ogen niet voor de zorg voor de boeren die moeten stoppen. Een sociaal drama dat op het platteland al jaren aan de gang is door de marktwerking. Vanaf 2000 is het aantal boerenbedrijven volgens CBS-cijfers in de pluimveehouderij gehalveerd en in de varkenssector tot een derde afgenomen. Aantallen die bij een bedrijfssluiting bij ons politici alle alarmbellen zouden doen laten rinkelen. Ik wil daarom duidelijk onderstrepen dat het niets nieuws is dat boeren stoppen, dat is al decennia lang gaande! De middelgrote gezinsbedrijven worden al jarenlang gedwongen te kiezen en een deel van hen heeft al veel eerder gekozen en de ruimte gekregen van de Rijksoverheid om stil te zitten tot 2020.

Het is van alle tijden dat beroepen veranderen of dat het werk van een beroepsgroep door de economische ontwikkeling afneemt. Bakkers, slaggers, schoenmakers, postbodes, kleermakers etc. Ze zijn er in aantal minder en zijn als kleine zelfstandige ondernemer bijna uitgestorven. Voor hen kwam vaak andere, nieuwe arbeid terug. Als overheid kunnen we een beroepsgroep helpen in de transitie naar ander werk in de samenleving. Ook onze boeren die besluiten niet verder mee te gaan in de ratrace tot the bottom in de schaalvergroting en die ook geen mogelijkheden hebben om hun bedrijf om te zetten naar een ander kleinschalig verdienmodel. Het is socialer om onder ogen te zien dat dit de werkelijkheid is van een economische markt die zich door politiek niet laat regelen, zodat de overheid zich kan richten op wat het wél kan.

De PvdA zou meer actieve aandacht en inzet willen voor de stoppende boeren bij het vinden van een baan buiten de sector. De arbeidsmarkt van dit moment biedt hen veel kansen, maar die kun je als individu niet zo maar vinden. Diverse werkgevers zullen zeker mee willen

werken gezien de krapte op de arbeidsmarkt, zoals bleek uit de berichten deze week van SER Brabant.

Als een groot bedrijf arbeidsplaatsen schrapt, zoals recent Philip Morris, richten we met ketenpartners en de bedrijven in de regio een mobiliteitscentrum in waar competenties van mensen worden vertaald, mensen worden geschoold en gelegenheid krijgen de overstap te maken naar werk in een andere sector. Ondersteuning in het proces maar ook financieel door inzet van scholingsvouchers bijvoorbeeld. Ik vraag hierbij GS of zij bereid zijn dit samen met werkgevers en ketenpartners op de arbeidsmarkt zoals gemeenten en scholen actief op te pakken en uit te werken in het flankerend beleid.

De plannen, voorzitter, zijn ontwikkeld nadat door vele Brabanders energie en tijd is geïnvesteerd in een dialoog aan diverse overlegtafels. De uitkomst is verwerkt in deze maatregelen en hebben een schrikeffect teweeg gebracht onder de boeren in Brabant en de afgelopen weken tot verwijdering geleid. Er is veel op basis van verkeerde informatie geroepen. De dialoog had mensen dichterbij elkaar gebracht. Onze fractie hoopt oprecht dat men elkaar straks weer kan gaan vinden bij de uitwerking van de plannen, in bijzonder de uitwerking van het flankerend beleid.

Boeren horen bij Brabant. Dat is juist. Maar Brabant is meer. Brabant is van alle mensen die er willen wonen en wij Statenleden dienen er op toe te zien dat het in een gezonde leefomgeving kan, nu en in de toekomst.

Tenslotte, terug naar de vraag die ons vandaag gesteld wordt: brengen de voorgestelde maatregelen ons naar minder overlast door intensieve veehouderij in de overbelaste gebieden?

Gegeven de hierboven genoemde effecten en vertrouwen uitsprekend in een gedegen gedifferentieerd flankerend beleid beantwoordt de PvdA fractie dit met een 'ja' als beide verordeningen gezamenlijk worden aangenomen.

Antoinette Knoet-Michels